

EDIT

In 2008 brak de 'Grote Recessie' uit: door de wijde verspreiding van waardelose hypotheek in de vorm van financiële producten, werd de Amerikaanse huizen crisis mondiaal. Wereldwijd voerden nationale overheden drastische bezuinigingsprogramma's door. De recessie luidde echter ook een periode van nieuwe sociale organisatie en protest in. Gemeenschappelijk kenmerk was het groeiend bewustzijn van de toegenomen sociale ongelijkheid in de laatste decennia (cf. Indignados, Occupy en de Arabische opstanden).

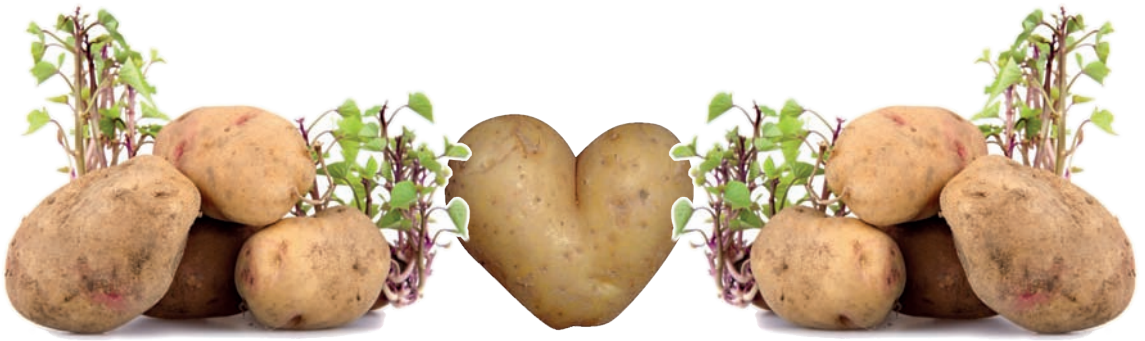
In de herfst van 2014 kwamen enkele masterstudenten in het kader van het Onderzoeksseminarie Sociale Geschiedenis aan de UGent, wekelijks samen in Amsab-IGS om die recente opgang van sociaal protest in historisch perspectief te plaatsen. Dit seminarie werd gecoördineerd door de professoren Gita Deneckere en Antoon Vrints.

Wat de protestgolf van 2008-2012 kenmerkte, was dat ze grotendeels losstond van de klassieke 'dragere' van politiek protest, zoals partijen en vakbonden. Binnen het onderzoeksseminarie werd daarom expliciet de relatie tussen deze zogenaamde 'nieuwe' protestvormen en de 'voormoderne' fenomenen van collectieve actie (zoals voedselrellen, charivari's en rapen) centraal gesteld. Referentiekader was het werk van historisch socioloog Charles Tilly (1929-2008). Onder de gevleugelde woorden '*primitive rebels*' voorbij de moderniteit' grepen de studenten terug naar de wortels van de sociale geschiedenis om

een meer gelaagd analysekader op te bouwen. Daarbij werd Tilly's tegenstelling tussen 'archaische' en 'moderne' vormen van sociale actie in vraag gesteld en kwamen er net opvallende gelijkenissen tussen de 'voormoderne' en nieuwe vormen van sociale actie naar voor.

Vandaag lijkt het sociaal 'momentum' van weleer grotendeels verdwenen. De aanslag op *Charlie Hebdo* op 7 januari 2015, enkele weken na het einde van het seminarie, deed het sociaalpolitieke klimaat ingrijpend keren. De voorbijgaren leken de hoopvolle geluiden overstemd door maatschappelijke doemdenkerij en werd de ruimte voor sociaal protest drastisch verkleind. Om vanuit sociaalhistorisch perspectief betekenis te geven aan dat momentum en de daaropvolgende omslag, groeide bij enkele studenten en de twee professoren het idee om een aantal van de papers die resulteerden uit het seminarie, te publiceren in *Brood & Rozen*. Uiteraard gingen wij daar enthousiast op in.

Dieter Bruneel, één van de studenten die deelnam aan het onderzoeksseminarie en die intussen doctoreert aan de UGent, bijt de spits af met zijn bijdrage over het rapen van voedsel of moeskopperij. Daarin bepleit hij dat de sociale betekenis van het rapen als 'gebruiksrecht', als 'diefstal', dan wel als 'protest' plaatsgrijpt binnen een conflictueus spanningsveld dat niet enkel wordt bepaald door de handeling op zich, maar vooral door de sociale verhoudingen tussen de betrokken actoren.

Yani Hemeryck schreef een bijdrage op basis van zijn scriptie over de Rode Valken, een socialistische jeugdbeweging die kameraadschap, reinheid en soberheid hoog in het vaandel droeg, maar ook de normen en waarden van het socialisme wilde overdragen bij de jongeren. De auteur onderzocht of de Rode Valken in dat opzet zijn geslaagd, en dat vanuit het ruimer kader van gemeenschapsvorming. Uit getuigenissen van oud-leden blijkt dat de beweging inderdaad een grote impact had: voor vele getuigen bleven de basisprincipes van de Rode Valkenbeweging een leidraad in hun leven.

'Eens Rode Valk, altijd Rode Valk!'

Bij de zoektocht naar illustratiemateriaal voor de publicatie *IJzersterk. De geschiedenis van de Vlaamse metaalindustrie*, die begin 2018 verscheen, ontdekte auteur Luc Peiren echte schatten. Zo vond hij bij Opel Belgium nv een omvangrijk en zeldzaam fotoarchief van wat toen nog General Motors was. De Vrienden van het ATEA-Museum bleken een al even indrukwekkende collectie verzameld te hebben. Luc licht in dit nummer een tip van de sluier.

Marc Constandt en zijn zoon Bram vormen een mooi historisch duo: waar de ene vooral geïnteresseerd is in de geschiedenis van de kust, heeft de andere vooral belangstelling voor sportethiek en sportgeschiedenis. Samen schreven ze een bijdrage over de geschiedenis van het tennis aan de Belgische kust.

We belichten kort een ongepubliceerd manuscript van sociaal fotograaf Karel Heirbaut, met foto's over kermiskoersen in 1999. Een selectie van de foto's werd getoond op de tentoonstelling van het Wiermuseum *Collectioneurs kiezen uit hun koerscollectie* die liep van 22 april tot 22 mei 2018.

'Realiteit is geregeld sterker dan fictie', zo blijkt uit de boeiende bespreking door Maria De Waele van het boek van Catherine Merridale, *Lenin in de trein. De reis naar de revolutie*.

En dan zijn er nog twee publicaties van Jaak Brepoels. Donald Weber bespreekt de nieuwe en sterk herziene uitgave van zijn magnum opus *Wat zoudt gij zonder 't werkvolk zijn?* over de geschiedenis van de Belgische arbeidersbeweging. Hendrik Ollivier stelt zijn laatste publicatie voor: *Pappen, nathouden & plakken: af-fiches uit het Leuvense stadsarchief als spiegel van een halve eeuw politieke en sociale geschiedenis (1918-1966)*.

Dieter Bruneel en Paule Verbruggen

